

Prvi govornik bil je dr. Rieger, ki je obširno in temeljito pobijal predlog Scharschmidov in pa zagovore Plener-Wurmbrand-Maagove.

Pred vsem razpravljaj je opravičenje zahteve državnega jezika sploh. Ali je res potrebno, da ima, oziroma govori država samo v enem jeziku?

Do sedaj naša država ni imela državnega jezika in vendar je izhajala prav dobro, enako je pri drugih državah, na pr. v Švici, kjer se enako rabite nemščina in francoščina, ne da bi bilo to državi v škodo.

Nasprotniki očitajo Čehom nestrpljivost in nespravljivost, akoravno ti ne zahtevajo ničesar, kar bi presevalo meje pravične narodne enakopravnosti.

Kaj pa zahtevajo predlagatelji?

Ti zahtevajo, da se odpravi narodna enakopravnost, da se nemščini dá privilegij, in temu se vsi drugi narodi protivijo po pravici.

Sedež narodnega boja je v resnici na Českem, pa ako se stvari do živega seže, je pravi vzrok iskati v tem, ker se približno 50 Nemcev, ki redoma na leto stopajo v državno službo, trdovratno brani, učiti se tudi češčine.

Za tem govornikom govoril je dr. Klaič, ki je jako srečno in vspešno v obširnem govoru pobijal predlog, ker se mora protiviti nemščini kot državnemu jeziku, in po katerem se za Dalmatinsko zakonito potrdi laščina kot notranji uradni jezik. — Ako vstanejo sedanje razmere, širila se bo prostovoljno tudi nemščina v Dalmaciji, sicer pa jo zavržemo. — Ako bi predlagatelji bili pri vladi in sami ministri bi gotovo nikdar ne prišli s takim predlogom, kakor tega niso storili oni čas, ko je vladala stranka, od katere prodlog prihaja.

Za dr. Klaičem govoril je Weitloff, ki je skušal ovreči dokazovanje Riegerjevo, edino, kar je trdil gledé velikanskega dragega boja obeh strank zavolj narodnostnega vprašanja, bilo je utemeljeno.

Konečno govoril je še grof R. Clam, ki je oostro rešetal taktiko nasprotnikov; celó njegov predlog našel ni milosti pred njimi, čeravno je po vsem naraven, celó neizogiben, naj se uže vprašanje rešuje kakor in kjer koli, pred vsem mora se rešiti vprašanje kompetence.

Ako se prečitajo razprave v državnem zboru pri sklepanji člena XIX., nahajajo se tam dokazi, da je tudi nasprotna stranka in izrekoma dr. Herbst gledé kompetence prav tako sodil, kakor sedaj večina odborova.

Ako se tedaj vprašanje tudi odstopi v pretresavanje posebnemu pododseku, tudi temu ne bode mogoče, storiti drugega, kot pred vsem rešiti to vprašanje.

Izrekoma je grof Wurmbrand očital nam šovinizmu, s katero pravico in zakaj, to je težko razumeti. Naša stranka stoji strogo na podlagi postave, na členu XIX. in narodni enakopravnosti, kako bi to stališče zaslužilo pridevek šovinizma, je tolmačiti moč samo s tem, ako se takemu očitaniu vrne ta pridevek.

Ker so se nasprotniki spodtikali nad predlogom, da bi se dala enemu poročevalcu naloga, preiskavati to vprašanje in so ta predlog imenovali pokrit predlog za „prehod na dnevni red“ — je pa govornik pripravljen, tudi svoj predlog umakniti, in bo glasoval za predlog

dr. Maag-ov: da naj se v pretresavanje predloga izvoli pododsek 9 členov.

Potem bila je seja sklenjena in daljna seja, za katero je oglašanih še 10 govornikov, odložena na torek dne 15. februarja zvečer ob 7. uri.

Tudi v bankinem pododseku prišlo je pri členu 82. bankinega statuta na vrsto narodno vprašanje, namreč, jeli naj bodo tudi še dalje bankovci samo nemški in madjarski. Po predlogu dr. Trojanovem, katerega je zagovarjal tudi dr. Poklukar, sprejel se je dostavek, po katerem se ima vrednost bankovca na nemški strani izraziti tudi v vseh družih deželnih jezikih.

Sklep pa je bil storjen samo s 5 glasovi zoper 4 in zoper ugovor finančnega ministra.

Naši dopisi.

Dobrova 13. febr. (Divji kostanji.) Človeku ob poletni vročini kaj dobro dé, ako se more v prijetni senci po storjenem delu malo oddahniti in ohladiti. Tako senco pa mora dobiti pod listnim drevjem. Se ve da, v prvi vrsti bi se moralo v tak namen rabiti in nasajati sadno drevje; a so pa tudi prostori, dostikrat pred hišo ali pa na dvorišči, kamor eden ali drug za lepoto in v pridobitev poštene sence rad kako drugo listnato drevo posadi. V tak namen služi pa pred vsem prav dobro divji kostanj. To drevo hitro raste in tudi kaj prijetno cvete, lepša mesto ali kraj, kamor bilo je posajeno in daje dobro hladno senco. Ako bi si želel kdo krepko vraščenih in v lepo pravilno krono izgojenih divjih kostanjev omisliti, more jih dobiti pri vrlem poštenjaku Francetu Bizjaku, po domače Seljančku v Draževniku hiš. št. 5 pri Dobrovi. Vrli ta sadjerejec, katerega je sl. c. kr. kmetijska družba kranjska bila uže dvakrat s sreberno medalijo odlikovala, ima v nasadu svojem omenjenega drevja na izbiro; to drevje (divji kostanji) je vse požlahtnjeno in mesto po navadi belo, cvete lepo prijetno rudeče, kar je tudi neka posebnost.

S tem priporočamo imenovanega poštenjaka prav toplo vsem, kateri bi si radi prijetne sence preskrbeli in obližje svojega doma z divjimi kostanji olepšali; le pri njem naj se z naročbo oglašé, postreženi bodo pošteno in v popolno zadovoljnost. (Konec prih.)

Iz Ljubljane. — O osuševalnih delih v Planini, v Cerknici in Ložu izrekoma o tem, kar se je v ta namen storilo v minulem letu, poročal je minulo soboto popoldne gozdarski asistent Putek v prostorih znanstvenega kluba na Dunaji. Navzočih bilo je več kranjskih državnih poslancev poleg družih udov tega kluba, katerim so krajne razmere naše dežele tudi znane.

Zanimivo poročilo in pa sledeči mu razgovor trajal je nad dve uri.

Bistveno posnamemo iz Putikovega poročila:

Da se bodo povodnji Planinske doline po vsem, kar se je do sedaj pokazalo, dale odpraviti s primeroma ne prevelikimi stroški s tem, da se tam nastajajočim vodam odpre reden odtok v podzemeljske votline, katerih je Putik staknil blizo tam prav mnogo in sila pro-

stornih. — Popis prej znanih in pa na novo iznajdenih in na novo preiskanih jam bil je zelo zanimiv.

Jame krog cirkniškega jezera in Loža še niso preiskane v ta namen. — Izrečeno pa je bilo mnenje, da se odtekajo te vode na več strani in da jih bo moč odvajati tudi na druge strani, ne le proti Planini.

Planinske nižine so 150 metrov višje, kot močvir ljubljanski, Cirknica in Lož pa sta viša memo Planine, tedaj ni dvomiti, da se osuševalna dela posrečijo.

Po končanem poročilu sprožil je na vprašanje dvornega svetovalca viteza Hauerja dr. Poklukar vprašanje, kako bo vplivalo odvajanje notranjskih vod na povodnji ljubljanskega močvirja. Gledé tega vprašanja sicer navzoči strokovnjaki: profesor Süß, Hauer, Kraus, Szomboti in Putik niso bili prav v soglasji. Pa v obče se je priporočalo:

- a) ako se uže odtok Ljubljanice skoz mesto znižuje, naj se to zgodi rajši za en meter več, kakor pa se kaže potreba po merjenji sedanjih voda;
- b) vendar pa se v obče ni bati večih povodnji na močvirji, ako se prav one logaške doline osušé, ker vsled podzemeljskih zaprek voda ne bode dotekala hitreje in ne bo dotekalo več vode;
- c) prof. Süß izrekel se je prav odločno, da nevarnosti ni nikakoršne druge, kot one med osuševalnim delom. Tu je treba velike previdnosti; kakor hitro pa so odtekle zastale vode, potem je odtok reden in nenevaren.

Za podučno in naši deželi sila pomenljivo poročilo in razpravo zahvalil se je dr. Poklukar vsem vdeležencem, izrekoma pa gospodoma Krausu in Putiku.

Konečno se je posebno po izrečeni želji od strani poslancev, dr. Poklukarja in barona Schwegelnja sklenila, da „Kraški komite“ še dalje deluje in za sedaj preskrbi meteorologiško opazovanje v Planini in Cirknici.

— **Volitev državnega poslanca na Koroškem** razpisana je za 14. dan marca na mesto odstopivšega barona Pino. V tem volilnem okraju biva 62.000 Slovencev, pa 41.000 naštetih Nemcev (gotovo ne skozi in skozi pravih). Ako tedaj koroški Slovenci otresejo varstvo nemških tamošnjih bogatašev in ako vlada strogo pazi na nepristansko pravično ravnanje pri volitvah, morajo zmagati Slovenci. Pozor tedaj, rodoljubi koroški! pazite takoj pri prvotnih volitvah, da izberete samo stanovitne slovenske poštenjake, in tako priborite si tudi prvega svojega lastnega zastopnika v državni zbor.

— **Nov škof celovski imenovan.** Včerajšnja „Wiener Zeitung“ razglša, da je kanonik sekovske škofije in semeniški vodja Kahn imenovan za celovškega škofa. — Kolikor se nam o osobi novoimenovanega iz dobrih virov poroča, Kahn ne razume slovensko in smejo tudi v družih ozirih s tem imenovanjem po vsem zadovoljni biti krogi nemške koroške opozicije!

— **Baron Pino imenovan** je za c. kr. namestnika bukovinskega, s tem imenovanjem rešeno je tudi vprašanje, zakaj ni bil pozvan v gosposko zbornico.

— **Slovensko uradovanje pri c. kr. sodnijah.** V roke nam je došla zbirka 72 slovenskih blanketov za kazensko postopanje pri sodnijah na Slovenskem. — Za civilno postopanje se že izdelujejo v državni tiskarni slovenski blanketi. Naši sodniki, ki umejo in hočejo slovensko uradovati, bodo gotovo urno segli po novo izšlih tiskovinah.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — V soboto bila sta tukaj zopet dva ogerska ministra, da se je dognalo, kaj predložiti delegacijam in kateri dan jih sklicati. Videli bomo, v koliko so bile vtemeljene govorice, da se hoče zahtevati 30 milijonov in delegacije sklicati uže koncem tega meseca. — Vprašanje o miru ali vojski, se vaga še zmiraj, danes kaže bolj to, jutri bolj to, o tej negotovosti pa zelo trpi trgovina in obrtnija, vsi državljani pa vsled vojnih priprav.

Iz državnega zbora obširneje poročamo v današnjem listu. Sploh nam je pa omeniti še, da se tudi med slovenskimi poslanci opazuje živahno gibanje in delovanje; da se o tem ne poročajo nadržnosti, znalo bi imeti vzrok ta, da bi javnost bila na škodo vspehu, toraj — potrpiamo še. — Hud razpor nastal je v nemškem klubu, ki je uže vse dni novo pričetega zborovanja zboroval in posvetoval se, kako zabraniti svoj razpad; pa ne homeopati, ne aleopati niso mogli pomagati, in v soboto razpadel je po vsem nenaravno skrhan klub in razprhnil se bo na vse štiri vetre. Krog 20 ostane jih dalje še v klubu, med njimi Knotz, Menger, Weitlof. — Protisemiti s Pradejem, Derschatto, Aussererjem morebiti do 15 osnujejo svoj poseben klub, kateremu zna pristopiti Schönerer, nekaj postane divjakov, na pr. Roser, Pernerstorfer, o dveh pa namreč: Bareuter in Wencličke, se govori, da odložita mandat in skoraj gotovo je, da drugi ne bo več izvoljen, ker je bil uže sedaj edini Moravan, ki je bil ud „nemškega“ kluba. — Nasprotje antisemitov in družih v klubu bilo je toliko staro kakor klub sam, boj zadnjih dni vrtil se je samo krog vprašanja, kedo ostane še dalje v tem klubu, in kdo mora izstopiti, iz tega se pa sme tudi sklepati, da ostali udje nemškega kluba nimajo namena prestopiti v avstrijsko-nemški klub. Pomenljivo je očitranje, katero izreka glasilo Ausserer-Derschatta-Steinwenderjevo, v Gradcu izhajajoča „Deutsche Presse“, ki pravi: Mišljenje liberalne večine, ki se je izraževalo v včerajšnji (petkovi) 5urni seji nemškega kluba, bilo je tako zagrizeno, tako prepojeno s **pravim avstrijskim** liberalizmom, da ne more več govora biti v združenji z nacionalci.

Iz takin besedi se dá sklepati, da je pri nas nemško-narodna, protijudovska svojat, naj prihaja z juga ali severa naše države ona, katera uže očitno dela za ono, kar je Bismark po zapiskih Beustovih zaupno pripoznal nasproti holandskemu poslaniku.

Hrvatska. — Včeraj pričel je deželni zbor zopet svoje zborovanje, katero se bo pa takoj odložilo do dne